

Iskolai könyvtárak

Modern iskolakép modern könyvtár-pedagógiai módszerekkel
Könyvtárostanárok XIII. Nyári Akadémiája

◆ Cs. Bogyó Katalin

A fennállásának huszonötödik évfordulóját ünneplő Könyvtárostanárok Egyesülete (KTE) két évente megrendezett, immár tizenharmadik nyári akadémiájára Békéscsabán került sor 2011. június 29. és 2011. július 2. között. A nyári akadémiának a Békés Megyei Tudásház és Könyvár adott igazán méltó otthont.

Az akadémia nyitányaként a vendéglátók nevében *Herczeg Tamás*, Békéscsaba Önkormányzatának tanácsnoka, *Hrabovszky Mihály*, a Békés Megyei Tudásház és Könyvár igazgatóhelyettese, valamint *Szakmári Klára*, a KTE elnöke köszöntötte az akadémia résztvevőit. Az elnök olvasta fel *Hoffman Rózsa*, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatásért felelős államtitkára köszöntő levelét, aki kiemelte annak fontosságát, hogy „örizzük és gazdagítsuk az elődeink által ránk hagyományozott magyar könyvtárrendszert és könyvvállományt, és használjuk ki a bennük rejlő lehetőségeket, különösen is az oktatás területén”.

A köszöntőket *Rakonczás Szilvia* könyvtárigazgató előadása követte *Iskolai könyvtárak Békés megyében* címmel. Az igazgatónő évekig dolgozott könyvtárostanárként, jelenleg is iskolai könyvtári szakfelügyelő, iskolai könyvtári szakértő, így nagy rálátása van a megye iskolai könyvtári életére. Sajnos az országnak ebben a régiójában sem könnyű az iskolai könyvtárak helyzete, mind a személyi, mind a tárgyi feltételek területén viszályzás tapasztalható.

Az előadás után elkezdődött a négy napos akadémia szakmai programja, amely a *Modern iskolakép modern könyvtár-pedagógiai módszerekkel* címet kapta. A témaválasztást különösen indokoltá teszi az iskolai könyvtárak megnövekedett jelentősége, egyre hangsúlyosabb pedagógiai szerepvállalása az információkezelés, az élethosszig tartó tanulás, a kompetenciafejlesztés és az olvasóvá nevelés területén.

Mindezen feladatok ellátásához szükséges a könyvtárostanárok sokirányú továbbképzése, amelyre jó alkalom volt a nyári akadémia. A szakmai program alapját ugyanis a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet *Könyvtár-pedagógia módszertana* című akkreditált 30 órás tanfolyama (felnőttképzési nyilvántartási szám: 00717-2009, akkreditációs lajstromszám: AL-2163) képezte, amelyet elvégezhettek a nyári akadémia tanfolyamra jelentkező résztvevői. A tanfolyam vezető oktatói *Dömsödy Andrea* iskolai könyvtári szakreferens (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet – Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum), *Gaskó Krisztina* egyetemi oktató (ELTE PPK) és *Tóth Viktória* könyvtárostanár (Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium) voltak, munkájukat közreműködő oktatóként segítették *Bondor Erika*, *Cs. Bogyó Katalin*, *Horváthné Szandi Ágnes*, *Petri Ágnes* és *Szakmári Klára* könyvtárostanárok.

A tanfolyam a legfontosabb könyvtár-pedagógiai területeket kívánta modern könyvtár-pedagógiai eszközökkel, módszerekkel megközelíteni. Az előadások és a gyakorlatok váltva követték egymást, a fő hangsúly az alkalmazásra került.

A résztvevők a szabadkígyósi kastélyparkban

A tanfolyam a következő területeket érintette:

Nemzeti alaptanterv könyvtári vonatkozásainak áttekintése

A tanulás értelmezése, a forrásalapú tanulás

A tanulási-tanítási folyamat: tervezés és tanulásszervezés

Az értékelés szerepe a tanulási folyamatban, a fejlesztő értékelés értelmezése, portfólió

A pedagógiai projektek

A könyvtár-pedagógiai program

Könyvtárhasználati tankönyvek

Tanulásmódszertani és tanulást segítő

könyvek az iskolai könyvtári munkában

Kérdőív- és feladatlap-készítés

Csoportmunka

A tematikának megfelelően a tanfolyam résztvevői kooperatív csoportmunkában dolgozták fel többek között a tanítási-tanulási paradigmákat; a forrásalapú tanulás során a források felhasználási szintjeit a hozzájuk tartozó módszerekkel, konkrét példákkal; készítettek projekttervet; összeállították saját könyvtár-pedagógiai programjuk vázlatát; elemezték megadott szempontok szerint könyvtárhasználati és tanulásmódszertani tankönyveket...

A szakmai program kiemelt jelentőséggel bír, sok gyakorlati tapasztalatot közvetítő része volt a három mikrotanítás. Kettőnek a békéscsabai Belvárosi Általános Iskola és Gimnázium könyvtára adott otthont. A vendégeket *Zátonyiné Fazekas Erzsébet* igazgató, valamint *Jakubjanszki Edit* könyvtár-

rostanár fogadta. 2009-ben ez a jól felszerelt (9 számítógép, projektor, aktív tábla), 42 ezer kötetes, 200 négyzetméter alapterületű iskolai könyvtár volt a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny szóbeli döntőjének a helyszíne, így tökéletes környezetnek bizonyult a mikrotanításokhoz.

Az első órát *Nagyné Falucskai Anna* könyvtárostanár (Gerlai Általános Művelődési Központ) tartotta, témája a kézikönyvhasználat volt, általános és szakkézikönyvek, szótárak különbségei, használatuk gyakorlása. A negyedikes tanulók ebben az esetben az akadémia résztvevői voltak. A kolléganő könyvtár-pedagógiai gyakorlatában – együttműködve a negyedikesek tanítójával – a *Dzsungel* könyvén keresztül világítja meg a csoportmunkában dolgozó gyerekeknek a lexikonok és a szótárak, illetve az általános és szaklexikonok közötti különbséget. A húszperces mikrotanítás után az óra megbeszélését a közreműködő oktatók segítségével a kérdések és az instrukciók elemzése adta. A folytatásban *Kelemen Erzsébet* könyvtárostanár (10. számú Általános Iskola, Békéscsaba) *A szellemi munka technikája* című tananyagegység egy részletének, a cédulázásnak a gyakorlását mutatta be. Kollégáink ezúttal nyolcadik osztályos tanulók bőrébe bújtak, s szintén csoportmunkában, a könyvtár állományában keresve gyűjtöttek anyagot és készítettek cédulákat egy-egy témakörben. Az óra megbeszélésének középpontjába ebben az esetben is a kérdések és az instrukciók elemzése került.

A harmadik mikrotanítás más helyszínen, a megyei könyvtár gyermekkönyvtárában zajlott. *Petri Ágnes* könyvtárostanár (Móra Ferenc Általános Iskola, Budapest) órájának címe *A raktári rend – avagy „rend a lelke mindennek”* volt. Az akadémia résztvevői itt megfigyelődtek, egyik felük vett részt ötödikes tanulóként az órán, a másik felük pedig megfigyelőként ugyancsak a kérdésekre és az instrukciókra fókuszált. A könyvtárhasználati óra keretét az *Egyszer egy királyfi* című, a könyvtárhasználati célnak megfelelően átírt mese adta, majd a könyvek tartalom szerinti csoportosításán, a betűrend gyakorlásán keresztül kifejezetten a könyvtári állomány használatára irányult. A tanulók ebben

az esetben nem csoportban dolgoztak, hanem egyénileg búvárkodtak a könyvtár állományában.

A tanfolyam anyagát mintegy kiegészítette Szóró Ilona előadása, amelyet a Könyv-Könyvtárellátó-könyvtárostánár hármására épített fel, s a KELLŐ azon szolgáltatásait mutatta be, amelyek különösen érdemesek a könyvtárostánárok figyelmére.

A tanfolyam irodalomjegyzéke a tanfolyam során ajánlott és használt más művekkel kiegészítve elérhető a könyvtár.hu oldaláról: <http://konyvtar.hu/polc/384007>

Arról, hogy a feszített munka ne legyen se fizikailag, se szellemileg túlzottan megterhelő, Gróh Piroska gyógytornász gondoskodott. Munkahelyi torna néven átmozgatta az elgémberedett tagokat, a mozgás örömeivel serkentette további munkára az agyat. Az ülte, akár asztal mellett is végezhető gyakorlatok jó szolgálatot tehetnek a napi ülőmunka során, de ugyanilyen eredményesek lehetnek a tanítási órákat végigülő, elcsigázott tanítványaink felpezsdítésekor is.

A szoros szakmai program mellett sikerült időt szakítani a környék és a város nevezetességeinek megtekintésére. A szabadkígyósi Wenckheim-kastély történetét Bényei Ilona tanárnő mutatta be az akadémia résztvevőinek igen szakavatottan és élvezetesen. Az Ybl Miklós tervezte kastély – melyben 1945 óta működik iskola, a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Intézet, illetve ennek utódaként 2011-ig a Harruckern János Közoktatási Intézmény (iskola és kollégium) – mára elhasználódott. 1958-ban és 2002-ben ugyan történt egy nagyobb felújítás, de az 1879-ben épült kastély teljes egészében felújításra szorul. Kiköltözik az iskola s vele együtt a könyvtára is, amely még az eredeti funkciójú és berendezésű, mocsári tölgyből készült polcokkal felszerelt, kazettás menynyezetű, kandallós könyvtárszobában működött. Az épület látogatható részeinek megtekintése után kényelmes sétára nyílt lehetőség az ősparkban és a franciakertben.

Békéscsaba nevezetességeit városismereti séta keretében Rakoncás Szilvia mutatta meg, s ugyancsak ő vezetett bennünket végig a megyei könyvtár terein is. Sajnos sok mindenre nem jutott idő, de a Ybl Miklós tervez-

te homlokzatú Városháza, az 1877–79-ben épült Békés Megyei Jókai Színház és a Munkácsi Mihály Múzeum szép épületei, a multikulturális közösségi színtérként működő Ibsen Ház, az árnyas Körös-part, Krigl Sándor *Kirándulók* című bájos szobra a sétálóutcán – mind kedvelté tették előttünk a várost.

Ugyancsak hagyományos eseménye a nyári akadémiáknak a baráti vacsora, amely alkalmával fehér asztal mellett lehet baráti beszélgetést folytatni, könyvtárostánári tapasztalatokat cserélni. A békéscsabai Halászcserda biztosította a kellemes környezet ehhez a beszélgetéshez.

A nyári akadémiák hagyománya, hogy zárásként a következő akadémia szervezője átveszi a stafétabotot a KTE elnökétől. A XIII. Nyári Akadémia záró akkordjaként Szakmári Klára elnök bejelentette, hogy a XIV. Nyári Akadémia helyszíne 2013-ban Szeged lesz, a stafétabotot a szegedi és a Csongrád megyei könyvtárostánárok nevében Cs. Bogyó Katalin, a KTE elnökségi póttagja vette át.

A rendezvényt támogatta a Nemzeti Kulturális Alap, a Békés Megyei Tudásház és Könyvtár és a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. ■

Augusztusi lapszámunk szerzői

Ábrahám Mónika

József Attila Megyei Könyvtár,
Tatabánya

Cs. Bogyó Katalin

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola,
Szeged

Fülöp Ágnes

KSH Könyvtár, Budapest

Szóts Zoltán Oszkár

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest

Vincze Andrea

Békés Megyei Tudástár és Könyvtár,
Békéscsaba